„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком, недељом, на цел табаку, а уторницом на по табака

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у сребру)
на годину 35 дин. на пола године 17½ дин
на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова, за жиг плаћа се по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕНАПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 30. У Новом Саду у среду 23. фебруара (7. марта) 1883. ГОДИНА XVIII.

ЗАКОНСКИ ПРЕДЛОГ
о средњим школама.

(*θ*) Једно говори, а друго чини — равноправност хвали, а помађаривање врши, то је основно правило оне тактике, којом Мађари иду за тим, да илузорним учине и оно нешто мало права, да покосе и последње остатке автономије, који су немађарским народностима до сада колико толико гаранције за културни развитак пружали. Кад год мађарски листови ударе у хвалисање мађарског слободоумља, кад год нам причати почну, како је мађарска држава најслободнија на целом континенту, како народности ни у једној другој држави не уживају така особена права као у Угарској — онда увек за извесно можемо очекивати какав нов законски нападај на коју постојећу установу, или на које писано право немађарских народности.

Колико је год општинских, муниципских и државних звања у земљи, толико, можемо рећи, да имаде канала, кроз које се помађаривање у немађарске народности спроводи. Ко не влада мађарским језиком боље него својим матерњим, ко поред тога није још познат и као таки мађарски патријота, који у помађарењу свега, што по својој природи није мађарско, сматра остварење угарске државне мисли, тај ће се бадава натицати, да послужи народу и отачаству, па ма иначе поред најбољих способности буди како одан био и једном и другом. Све то не помаже, ако је скопчано с љубављу према свом сопственом народу. Ове се одређи вађа, ова се кора заменути с одређењем од своје народности, па ће се онда и на оспособљење конкурената врло радо кроз прсте погледати.

Ово систематично пропагирање мађарског живља једва се је нешто мало на културном пољу зауставило било. Ово поље беше тако рећи једино, на коме је државна власт и ако не радо, али тек ипак допуштала, да се немађарски нараштаји у својим народносним особинама развијати могу. Конфесијоналне средње школе беху последња етапа за немађарске нараштаје, на којој су ови још из уста учитеља својих матерњи свој говор чути могли, на којој су разумети могли, да осим дужности према заједничком отачаству имају још и дужности према својој сопственој народности, које им бар исто тако свете морају бити као и оне прве, ако хоће да буду достојни потомци својих отаца, узданица и отачаству и народу своме из кога су поникли, који ће на њима остати. После ове етапе не само да школа престаје својим моћним оружијем упливисати на даљи њихов развитак у духу народном, чего је на против најмоћније оруђе за одрађање учеће се омладине, јер све, што јој на великим школама пред очи излази, у уши улази — удешено је тако, да је разувери о свима оним дужностима, које је везују за народност своју, и да је чврсто привеже за убеђење, да ће само у безусловној оданости ка великој мађарској мисли истакнуту мету живота свога достићи моћи.

Па ни с овим неће државна власт да се задовољи. Није јој доста, што држава ове автономне средње школе ни чим не потпомаже, није јој доста, што им је против сваког права и правилности и ону једну мађијску потпору ускратила, која им је за време полуапсолутистичке провизорије дарована, није јој доста, што тако рећи по све неискусну младеж од 16 до 18 година у своје руке добија, да је у вишим заводима неодољивом снагом искуства и науке на свој калуп по вољи дотерује, није јој доста, што из тог по народности мучног процеса једва неки део целог нараштаја колико толико очуван изиђе на поље, да у живот ступи, није јој доста, што и већи део овог остатка, ступивши у живот, мора да капитулира у неравној борби, која га овде при сваком подузећу дочека — не, све то њојзи није доста, намера њена биће постигнута тек онда, ако од целог нараштаја ни једног јединог не буде, који ће, ступајући као интелигентна снага из скамије у живот, сећати се народа, из кога је поникао, права његових и дужности, које му име, што га носи, и крв, која му у жилама његовим тече, налажу.

И да се и ова задња намера постигне, донесен је законски предлог о средњим школама, који ће за који дан постати законом.

По овом законском предлогу моћи ће бити у Угарској професором средњих школа државних као и конфесијоналних само онај, који подпуно мађарским језиком влада; они, који су већ професори, а не владају овим језиком, дужни су га у току извесног времена научити — што је пак најважније, то је то, да је државна власт задржала себи право, да, тако рећи, она сама решава питање, да ли је ко за професора оспособљен, или не — и ово право не само да ће она вршити над професорима својих завода, које она из државних прихода издржава, него и над професорима автономних, конфесијоналних завода, које конфесије својом сопственом муком издржавају, на које држава ни по пребијене паре не троши.

По овом закону не само да ће од сада сваки професорски кандидат за средње школе конфесијоналне, на којима је предавачки језик, језик дотичне народности, подпуно морати знати и мађарски, него ће и кад то знао буде, професором моћи постати тек онда, ако га државна власт оспособљеним пронађе. Смер, која иза ових наређења лежи, сувише је јасна. Кад буду једном сви професори подпуно владали мађарским језиком, а државна влада њима, онда једва да ће и нужно бити, да се донесе још и тај закон, по коме ће и на самим конфесијоналним школама предавачки језик бити чисто мађарски. Будући професори, који ће можда тим језиком боље моћи владати, него својим матерњим, професори, које ће државна власт са свога становишта прогласити за оспособљене, ти ће бити без сумње оспособљени и за то, да се и без нарочитог закона у предавању на мађарском језику покушају. А ако би автономна власт и хтела овом покушају на пут да стане, томе ће се у таким околностима допуном већ постојећег закона и сувише лако у интересу државе, професора, па и самог предавања помоћи. —

Закон овај без сумње је плод досадањег искуства на пољу помађаривања. Успеси који су до сада постигнути оним каналима, које је тако звани закон о равноправности народности саградио, нису ни близу одговарили очекивањима мађарских шовениста. У њиховим очима још је и данас број немађарске интелигенције голем — велики, и ма да се не умножава у оној мери, као пре тога, тек се ипак умножава. У овој интелигенцији назиру они најтврђи, па по том и најнесноснији одпор помађаривању. Ову дакле ваља оборити, претопити. Маса народа неда се никада помађарити, то они врло добро знају. Али шта је маса народна без интелигенције воје, то им јасно показују Словаци, који би, да имају интелигенцију своју, до 60 посланика словачких на сабор угарски послати могли — но који од избора до избора 60 најмађарскијих, владиних посланика шаљу. Помађарење свеколике немађарске интелигенције, то је дакле она цел, на којој се мађарска влада неуморно труди. Овој цели треба већма него сви остали да послужи закон о средњим школама. Помоћу његовом или ће конфесијоналне средње школе бити исто то, што и државне, или их неће бити никако. Ил овако, ил онако, народностима ће бити и последње средство из руку избијено, којим су се до сад бар на културном пољу против мађарске навале штитили. И при свему том мађарски листови још смеју да пишу, да је немађарским народностима на културном пољу подпуна слобода ујамчена...

Нови Сад, 22. фебруара.

— Са јучерањом (првом) горњом лађом отишао је наименовани патријарх Герман Анђелић у Даљ. Већ пре неколико дана, кад се чуло за корак, што су га Срби посланици на угарском сабору код министра Тисе учинили, говорило се, да ће наименовани патријарх ићи у Будапешту. И он ће по свој прилици из Даља горе поћи, јер његов пут је без сумње изазван депутацијом Срба посланика, а Даљ је само прелазна станица, где ће г. Анђелић да удеси конце за своје даље планове. Може лако бити, да ће у Даљу бити каква конференција, из које би се растурила агитација по црквеним општинама. Основа овој сумњи даје нам клерикална пратња, коју је наименовани патријарх на лађи имао, и која се такођер тамо упутила. Докле г. Герман овако мути, дотле народ и вође његове по општинама седе скрштених руку. Но ми држимо, да је ово г. Герману последња тромфа, коју ће да изигра. И његово плитко дно као да се већ исприло.

— „Позор“ репродукује у своме 48. бр. од 28. фебр. нека места из нашег дописа „из банске крајине“, штампаног у 24. бр. нашег листа, где дописник вели како су од расписа избора „наша браћа Хрвати навалили са свима силама на свакога, који се усуђује Србином назвати,“ „како „Позор“ изљева сваки дан свој гњев на српске свештенике,“ и како је „света дужност сваког појединог Србина са свима силама настојати, да овђе, ђе већина српског народа живи, и његов заступник Србин буде,“ осуђујући неке Србе и једног свештеника, који су обећали католичком жупнику свој глас дати, па онда надовезује на то ову своју примедбу: „Дакле „Застава“ анатемише сваког Србина, који би католику дао глас свој код саборских избора. Ђе је икада „Позор“ само свјетовао, а камо ли морално тероризирао гровећи са презиром свега народа оним Хрватом или католиком, који би дали свој глас православном Србину? Тако небратски, да нечовечно може се писати само у листу, који служи непријатељу ове земље и укупнога њезинога народа.“

Кад „Позор“ нама у очи баца прекор, да смо ми у туђој служби, и то у служби непријатеља Троједне Краљевине, онда тако писање прелази у тон, који искључује сваку озбиљну дискусију међу листовима. Највећа је перфидија од „Повора“ служити се таквим ниским и недостојним средствима, кад „Позор“ из сваког нашег броја може видити, какав положај ми у свима питањима према угарској влади имамо,

---

ЛИСТАК.

† ЧИКА РИСТА ЈОВИЧИЋ.*)

Живот, смрт: два од постанка свијета противуборећа се начела у човјеку и у нарави. Све се мења, све се понавља.

Нарав се облачи у свечано руво своје, кад сијне пролеће; реке теку, као што су текле, сунце сија, као што је сијало пре толико хиљада година, — а човјека вид, кад изађе из њега дух, измени се, изгуби се, изчезне. „И вижу во гробјех лежашчују по образу божију созданују нашу красоту, безобразну, безславну не имушчују вида.“ Изгуби л' се и красота духа, у ком живи љубав, виспреност, наука, слово, којијем је бог створио свјет, којијем ствара и човјек? Изгуби л' се тежња к бесмртију и у временом животу?

„Заставу“ је задесила та немила дужност, да помогне по српскоме свјету распрострети тужну вјест, да је даном 19. јануаром 1883. око пол четир сахата после подне у јуначкијех груди чика Ристе Јовичића престао дисати велики дух његов.

Умрло је српски добровољачки мајор-четник — чика-Риста у дому своме у славонскоме Шамцу на догледу Босне поносне — отачбине његове — на рукама сина, снаје и унука свога! Како нас потресоше ове ријечи! Устручавам се вјеровати им, премда нема више сумње: велико жарко јуначко срце престало је да бије — српска слобода и јединство изгуби једнога од својијех првијех апостола. Из сред борбе га одазваше. Јест, још је стојао и ако је већ две десетине и више година, од како је први пут с Луком Вукаловићем развио барјак за слободу и јединство српско и уништење турскога зулума, — још је стајао у пуном раду. Млого од онога, за чим је тежио, за што се борио и патио, постигло се је, али ма како силан напредак тај био, који су српске земље учиниле, чика Риста је био пошљедњи, који би се тијем задовољан изјавио. И ако му се отачбина — Босна поносна — у нечем крутог зулума турскога ослободила, и ако је власт силнијех турскијех царева, који су ту лијепу земљу тако дуго држали, уздрмана и оборена, и ако је српска краљевина у Србији васкрсла, чика Риста у пркос свему томе није попустио у неодморној борби. У свему том сматрао је он корак, који је учињен препорођењу српскијех земаља ближе, али сам препорођај никако. Око му не засјени ново јединство, он не бјеше слијеп за морална зла, која се свуда показаше. Он је знао да династија османлијска и њезине присталице, који су само на своју корист пазили, нијесу кадри изљечити дубоке ране, које је тужној земљи српској — постојбини његовој — кров стољећа политична и турска тиранија нанијела. Само „слобода и уједињење“ — то му је била главна ријеч — „води српске земље своме спасу“.

Колико је обмана претпео чика Риста за ово четрдесет и више година политичне радње своје! Колико је пута мислећи да је дошао до мете сузбијен, па ипак при крају свога седамдесетгодишњега живота, могао је рећи, да му борба не бјеше узалуд.

У посматрању свега, што је већ постигао био, могао је пуниjем повјерењем у лијепшу будућност гледати. Доиста, чике Ристе живот доказује јаче него ичији други силу идеје, која свијет савлађује. За чика-Ристу не треба онога начела пијетета према мртвима, кад се након смрти његове хоће да рекне ријеч о животу његовом. То начело према његовом животу нема мјеста, јер се за њим нема шта зло говорити. Чика-Ристин живот нема мана, па сматрали га ми с ма којега гледишта. Његов живот беше оличена благост, жива доброта, поштењу тешко да ће се преговора моћи наћи, ма га колико тражили, правдољубље бјеше му једна од најглавнијег карактернијех црта.

Ми не мислимо овђе писати биографију сад већ покојног српског јунака и великог Србина чика-Ристе, то ће му богиња Клио у српској историји на достојном мјесту сигурно учинити, те по народ наш и отаџбину заслужна дјела његова народу српскоме ваљано приказати и писаљком својом забиљежити, али мислимо, да ћемо чисту истину рећи, кад кажемо, да је чика Риста био представник оне узвишене и у народу омиљене идеје, за коју се је свђер и неустрашиво борио: „За крст часни и слободу златну“. На њега се, док бјеше у животу, — потпуно могла применити она ријеч: „да је био Србин јунак од сад и до вјека!“

Али незаборавимо рећи, да је био заиста и добар хришћанин, вјеран син своје цркве; жаром, синовљом љубављу носио је он у срцу своју цркву, вољом долазио у њу, сладошћу слушао и појао божанствене пјесме њене, побожношћу к срцу примао свето слово њено, умиљењем гледао дивне обреде њене, радошћу пазио на глас звона њеног; с каквом ли се жељом живом радовао свијетлијем призницима њенијем! Каква је милина била за онога, који дође, да му честита свечарство његово, каква милина бјеше видећи безлобна човјека, како му је пуно срце, кад му осване свети Јован Крститељ — крстно име његово!

Ту си тек могао осетити сладост православља, ту си се научити могао љубави к цркви! За његовијем гостољубивијем столом нијеси чуо пјесме, што румен на образе тера, већ пјесму дивну, што срце усхићава и душу освјештава!

Ко тако љуби цркву, тај је и ваљан хришћанин, тај је и добар отац; његову љубав и доброту очинску најљепше би нам казати могао његов вриједни и честити синак Михајил, којег је пазио ко зеницу ока свога старајући се, да га упути на ставу добродјетељи, да му улије у младо срце страх божији; љубављу к цркви и народу, да му облагороди душу; једном ријечи трудио се је и настојао, да му на тврдом основу побожности и врлине сагради дворе среће и напретка.

*) Ми смо у 11. бр. од о. г. јавили за смрт чика-Ристину, а у бр. 185. и 186. од г. 1880. донели смо опширну биографију његову. — Ур.)

— ако „Позор“ уопште данашњу угарску владу за непријатеља Троједне Краљевине сматра — и какво становиште специјално у обрани државног права Троједне Краљевине заузимамо.

Кад смо пустили у 4. броју нашег листа „Глас из Крајине“, где се ређа и набраја небратско поступање Хрвата према Србима, „Позор“ је учинио перфидију, па је рекао, да смо ми тај чланак без примедбе пустили, а међу тим то није истина била, јер смо донели уз њега примедбу, и у овој рекли у колико се са чланком слажемо, а у колико не. Ми смо у 11. броју нашег листа нарочито, па и касније згодним приликама, наглашавали слогу између Срба и Хрвата, — па то „Позор“ није ни на знање узео. Кад су мађарски листови хтели да раздор између Срба и Хрвата на своју воденицу навију, ми смо овај чин као што треба обележили, и своме мњењу у овој ствари јасна израза дали. Кад се и „Позор“ према држању мађарских листова за слогу Срба и Хрвата заузео, ми смо у нашем чланку, штампаном у бр. 26. такво држање радосно предусрели, и у 27. бр. нашег листа цео „Позоров“ чланак од речи до речи штампали. И „Позор“ се поред свега тога усуђује рећи, да ми анатемишемо Србе, који католику свој глас даду, и још оће да нас жигоше, да смо плаћени. Ми још нигда нисмо стојали ни у чијој служби, и живимо једино од потпоре наших претплатника, оних честитих Срба, које би „Позор“ у кашици воде попио; ми смо баш према угарској влади били свагда у отвореној, одлучној опозицији, — али знамо, да су данашњи „Позораши“ исту ову данашњу угарску владу, коју сада непријатељем Троједне Краљевине називају, за владавине бана Мажуранића чак тако далеко потпомагали, да су на угарском сабору као чланови владине странке и у оним угарским народносним питањима, која строго под управу саме уже Угарске спадају, против народности, дакле и против нас, Срба овде, гласали. А да ли ми анатеме бацамо, или на слози и споразуму радимо, показали смо горе наведеним нашим чланцима и изјавама. Или би „Позор“ ваљда хтео, да ми ни једној слободној изјави из Горње Крајине у нашем листу места не дамо? Ово ће „Позор“ само онда спречити моћи, ако буде настао, да се оваквим изјавама од стране његових присталица више повода не даје. Ако оће „Позор“ да зна, ко је распиривао верску и народносну мржњу у Троједној Краљевини, нека погледи своје жупнике, нека завири у ступце свога листа, и нека претури акта Мажуранићева бановања. Наш дописник не баца анатему на оне Србе, који би католику глас дали, него осуђује свештеника Србина, који се жупнику у (већином) српском срезу обећао. Или „Позора“ ваљда то боли, што се препоручује, да Срби у срезовима, где су у већини, Србина бирају? Бирали су Срби негда и католичке свештенике у својим срезовима, — а што то и данас није тако, томе су баш ти католички свештеници и „Позорови“ патрони криви. „Позор“ се на послетку по своме начину језуитски претвара, па вели да он није нигда ни световао, да католици на Србина не гласају, — а да ко је католичке попове за кандидате у Крајини препоручивао, него „Позор“?

„Позору“ ако је стало озбиљно до слоге и споразума, нека се чува овако дебелих и безстидних шала, јер би и ми умели такву шалу одшалити, што би „Позора“ и ствар, коју заступа, скупо стало.

Изборно кретање у Крајини.

Из Горње Крајине 17. фебруара. Једва што се избори бирача обавише и јавно изложише, почеше већ носиоци политичке управе поједине опћине обилазити и за владине кандидате свом снагом радити. Тако је недавно предстојник котара раковачког г. Гргурић походио неке опћине, које ће бирати свог посланика у Вељуну. Том приликом за исти срез препоручивао је г. Гргурић познатог — са нашег црквено-народног сабора — Станка Рашића. Тако г. предстојник нагласи Рашићев бајаги коректни поступак при избору патријарха. Ипак је при свем заузимању могао г. предстојник увиђети, да му труд не ће плодом уродити. Г. Станко Рашић нека добро знаде, да повјерења народњег никад више удостојити се неће. Зар се не сјећа исти намет-кандидат, како за срце народ уједе прије годину дана, кад га исти својим повјерењем отликовао? Он и то добро знаде, да вељунски срез сачињавају великом већином Срби, који ће своје повјерење дати већ опробаној у животу личности.

Избор за исти срез могао би рећи осигуран је г. проти Н. Беговићу.

Само би желили, да нам г. прота с коментаром изиђе на јавност, што недавно писаше у „Народним Новинама“. Јер заиста ми га не могосмо схватити, шта је сврха истог чланка.

Нека буде уверен г. прота, да сам с народом о том разговарао, пошто ми је и положај таки, да се с њим (народом) чешће састати могу, и некако не одобравају таки поступак. Међу нама се чине припреме за збор среза вељунског.

Најпосље нека је и ово знано гг. кандидатима, да ће у Вељуну само онај изабран бити, који реципира програм **српске самосталне странке**. За то, као што рекох, биће збора за исти срез, како се после избора неби могли кајати, које нам ништа не би могло помоћи.

Политички преглед.

Као што је познато, **лондонска конференција за дунавско питање** свршила је свој рад и изабрала одбор, који ће њене закључке у облику уговора редиговати. „Пол. Кор“. има извештај о томе, како је у седници конференције 16. о. м. уређено **питање о Килији**. По томе ће на десној обали Дунава, на којој је румунска територија, вршити јуриздикцију јевропска подунавска комисија; сва обала пак, на којој је руска територија, а то је од прилике два километра испод Килије, па све до Опаковског ушћа, — она ће бити руској јуриздикцији подвргнута, али подунавска комисија имаће права, да се обавести о сваком послу, који се буде у том дунавском рукавцу предузимао, и да утиче на одређивање пловидбених пристојаба. Ради овог последњег посла мораће се Русија ставити са силама у дослух. Тај закључак конференцијски оснива се на посредничком предлогу, што га је лорд Гренвиљ учинио, а француски повереник допунио. Што се тиче продужења пуномоћи подунавској комисији, ту се конференција највише обазирала на инглески предлог. Ту је у једно установљено, да мандат јевропске комисије траје, колико и мандат мешовите комисије за пругу од Ђердапа до Брајиле. Да би сви чланови подунавске комисије могли сваки под једнако дуго бити у мешовитој комисији и да би сваки њен члан — осим Аустро-угарског и румунског, који имају стално место у мешовитој комисији — по један пут у ову дошао, то се морао избарати број година, који се може са 3 делити, јер треба турнус од три године. На избору је стајало или 18 или 15 година, и комисија се на послетку одлучила за овај последњи број.

Дне 13. (25.) о. м. закључено је у Сретцу прво заседање **бугарске народне скупштине престоном беседом**. У беседи изражава кнез задовољство, што је скупштина испунила наде, које су полагане на њезин састанак, па набрајајући, шта је све она посвршавала на пољу законодавства, удара нарочито гласом на закон о црквеној управи у Бугарској, и за доказ, да је скупштинска радња била хасновита и плодоносна, наводи даље закон о банци, претрес прорачуна, закон о врховном рачунарском столу и дражбени закон; да се више што учини, то није дала краткоћа заседања. У след тога признаје престона беседа врло ласкаво, да је скупштина чинила своју дужност, па апелује на њу, да и даље потпомаже (!) програм (!!) од 1. јула, те јој захваљује, што је одобрила прорачун и железнички закон, који је веома важан по напредак земље. Тако и толико престона беседа. Што дотични извештај вели, да су је скупштинари великим одобравањем пропратили, то може бити политура дотичног официјозног извештача; но и ако није то, ако су скупштинари збиља клицали беседи у повлад, то још није доказ, да оно стоји, што је официјозни извештач хтео да постигне тим тенденцијозним зачином своје вести. Аминање бугарских скупштинара не значи, да земља и народ бугарски одобравају тобожњи програм од 1. јула — ако се тј. апсолутизам може назвати програмом и ако у сили у опште има програма — и да ће га потпомагати, јер садашња бугарска скупштина, састављена по октројисаном изборном реду, не представља тако исто народ, нити вољу његову, као што ни српски двогласци не беху законити представници народне суврености. Таким тенденцијозним вестима замазују се очи само политичкој деци; како пак народ бугарски мисли о садашњем стању свом и како га подноси, о том не треба да нас средачка „безуказна канцеларија“ обавештава. — Као што даље из Сретца јављају, биће бугарско сабрање за два месеца опет сазвано, да коначно реши железничко питање.

Српска споменица о дунавском питању.

(Свршетак.)

Излажући се можда и неком неизбежном понављању разлога који су напред изнесени, ми се налазимо побуђени сузбити овде неке објекције које би се могле ставити на супрот нашем захтеву да на равну ногу са другом прибрежном независном државом, Румунијом, будемо примљени у конференцију и да у њој решавамо у свима питањима која се односе на уређење слободне пловидбе на Дунаву. Овде помињемо Румунију за то, што су само Србија и Румунија данас незаступљене у конференцији, а све су друге прибрежне државе у њој заступљене, па кад би се Румунији дао положај други него Србији, што не оправдавају ни правни ни интересни разлози, онда би се појавио један чудноват и ничим неоправдан случај да се једној Србији, при свем том што је прибрежна држава, не призна право које се свима другим државама признаје.

У реду замишљених објекција може се истаћи сумња да Србија, осим питања пловидбеног уређења на Дунаву, може учествовати и у решавању питања и о продужењу рада јевропске комисије и раширењу њене надлежности. Та би се сумња оснивала на разлици која, може се мислити, постоји између положаја који имају Србија и Румунија у томе што је Румунија заступљена стално у јевропској комисији дунавској, а Србија није, што је румунска обала знатно дужа од српске, и што Румунија, и по броју пристаништа својих, и по трговини својој, има, у пловидби на Дунаву, јачег интереса од Србије. Све ове објекције, са гледишта међународног права, и општег и специјалног, неосноване су и погрешне, по нашем држању.

Да оставимо сасвим на страну питање о учешћу Србије у решавању о правилима пловидбе на Дунаву, пошто, мислимо, ни с које стране не може доћи ни у питање право Србије да о овом предмету, о коме је, на основу берлинског уговора, решавала у мешовитој комисији, може решавати и у лондонској конференцији; па да видимо да ли може бити основаних разлога против учешћа Србије и у решавању оних других двају питања која се стављају у задатак конференцији лондонској, у случају да Румунија буде позвана да и о њима решава, а Србија не.

Да би се овај случај могао правилно оценити и решити, нужно је тачно испитати какав положај заузимљу према њему Србија и Румунија, с једне стране с погледом на општа начела међународног права, с друге пак с погледом специјалних међународних уговора који се на њ односе.

Кад се слободна пловидба на Дунаву означи као један целоставан предмет од ушћа Дунава до Ђердапа; кад се та пловидба потчини једним обравним наредбама, Србија и Румунија, као суверене прибрежне државе, имају један истоветан положај и по праву и по интересима, на основу општих начела међународног права.

Исто тако, обе прибрежне државе стоје на нози потпуне једнакости и по специјалним међународним уговорима који се тичу пловидбе на Дунаву. Према чл. 54. берлинског уговора, само силе потписнице тога уговора имају права бити представљене у конференцији за решавање о продужењу трајања јевропске комисије и увођењу промена за које би се нашло да су нужне. Поменути члан исказује ту одредбу јасно и категорички.

Ни Србија ни Румунија нису потписнице берлинског уговора; ни једна дакле ни друга немају, по њему, места у конференцији за само решавање о продужењу трајања јевропске комисије и о поменутим нужним променама.

Ако би се хтела каква разлика за положај Србије и Румуније изводити из те околности, што је Румунија, на основу берлинског уговора, стално заступљена у јевропској комисији, а Србија само у извесном случају; што јевропска комисија ради на обалама румунским, над којима Румунија има право суверенитета; што она има више интереса због дуже обале и јаче трговине, — онда би нужно било, пре него што би се тај разлог употребио, дати одговора на питање: Зашто и Румунији није осигурано место у конференцији самим чл. 54. берлинског уговора, кад су ти разлози постојали исто тако и онда као и данас, и за што се, без учешћа Србије, решило питање о просецању Ђердапа, који на њеној обали лежи.

Ако ће правично и логично да се мисли, не може се аргументисати са те тачке општих начела међународног права кад је питање о захтеву Румуније, и онда изводити како јевропска комисија ради на обалама Румуније, како су њене обале дугачке а трговина јака; а кад се говори о захтеву Србије, ставити се на гледиште чисто специјалних међународних уговора и доказивати како, по тим уговорима, Србија нема права тражити приступа у конференцију лондонску. Могућност дакле већег или мањег интереса не може, у овом случају, стварати какво ново право, нити правдати какву разлику у положају било за Србију било за Румунију.

Пошто је Србија у свему равна с Румунијом, и по општим начелима међународног права — ако и ова буду узимата у обзир, — и по специјалним међународним уговорима, — ако би ови послужили за основу и руководили конференцију кад буде доносила своју одлуку о захтевима једне и друге државе, — Србија би имала права ишчекивати да јој се та једнакост призна и у примени, јер су захтеви њени и Румуније, да буду примљене у конференцију, и ако су сасвим праведни, опет нова ствар: ни за захтев једне ни за захтев друге нема основа у берлинском уговору. И пошто су обе државе, и у положају и у праву, равне у односу пловидбе на Дунаву, природно је и логично мислити да се и једнако решење донесе о захтевима њиним.

Разлика коју је берлински уговор учинио између Србије и Румуније, кад је првој дао места у јевропској комисији само за израду правила о пловидби, док је другој дао права да у истој стално заседава, та разлика према Србији не може ничим бити оправдана. Једна пак неправда, једном учињена Србији, не би требало да може икад послужити за повод да се, полазећи од ње, Србији чине и даље неправде, него, на против, треба да је један разлог више да јој се ода захтевана правда.

Ослањајући се на своја права и интересе и апелујући на правичну и наклону одлуку великих сила, влада Његовог Величанства краља Србије мисли да има основа надати се да силе, које су признале независност Србији, које су с благовољењем примиле проглас краљевине и које су са живим симпатијама поздрављале све труде и све успехе ове земље на путу напретка и цивилизације, да те исте силе неће сада моћи одрећи Србији право, за извесне прилике међународним актима већ признато, да учествује и решава у конференцији којој је задатак да уреди пловидбу њене пограничне реке која је од највеће важности за трговинске односе њене.

У Београду 20. јануара 1883.

Црногорско-турско разграничење.

Као што је познато, црногорска влада управила је ради црногорско-турског разграничења две ноте Порти. „Пол. Кор.“ саопштава их обе две. Прва је датована од 19. (31.) јануара, и гласи:

Част ми је предати Вам у прилогу извештај, што ми га је поднео црногорски повереник, кад се вратио из Крајине, камо је био отишао, да заједнички са својим турским друговима учини разграничење у смислу записника бр. 3. са Цетиња 29. децембра 1882. (10. јануара 1883.). Кад прочитате то писмено, лако ћете моћи констатовати, колико се деловање турских повереника при разграничењу у Крајини коси о формалне обвезе, што их имају према црногорској влади. Не само да није обележена граница између мора и Скадарског блата, него је шта више морала Црна Гора употребити војничку силу, да осујети оружан отпор мусулманског становништва.

Вести, што нам са свију страна долазе, задају нам озбиљне бриге, да се не ће моћи на миру посести подгоричка равница, где такође треба да се разграничење учини.

Желећи, да се пре свега што пре погранично питање реши и отклони сваки немили заплет, нада се кнежевска влада, да ће Висока Порта учинити од своје стране озбиљне и делотворне мере, да деловању повереништва у поменутим областима за-

---

Чика Риста живио је у оном народноснијем покретом узбурканом времену, ђе се тражи поред врлина, знања и искуства, каквијех је он имао, — и надобичнија душевна снага, за то бјеше он у народу своме млого уважен и познат, чувен и виђен, човјек иницијативе, који имађаше преобиљне снаге покретачке на пољу јавне народне радње и препорођења. Једино с тога је он познат и оцјењиван не само по својијем силнијем врлинама и као човјек, него као велики српски јунак и жарки прегалац на бојноме пољу, — ђе се крвца лије за част имена српскога, ђе се гине за вјеру, отаџбину и мили народ свој!

Ал опет имамо ми заступника, који ће казати боље, него ми, имамо свједока, који ће похвалити боље већ ми — војника и јунака чика-Ристу Јовичића!

За њега зна храбри Бошњак, Херцеговац и Србијанац, њега неће заборавити отаџбина. А свједок су нам дична два српска знамења и писмено признање — подјељено му за храброст и силне заслуге његове по српску државу и народ стечене — од краља Милана I.

А шта да кажемо о другим својствима, која га красише за живота! Да споменемо српску пјесму његову, коју је умилнијем и дивнијем гласом његовијем придруживао пјесми црквеној, да се и једном и другом слади, ђецу — унучад њој да учи, да споменемо српско гостољубље његово, што је угостило млогог пријатеља, млогог странца у дом увело, — његово гостољубље, велим, што је кадгод и невинијем, српскијем и братскијем весељем испунило његов дом скромни, који је свагда био дом мира, слоге, љубави и задовољства родитељскога.

Ал што нијесмо овђе казали, то ће допунити све српска повјесница, а што смо казали, нек се прими за добро.

Јер ја сам желио, само неколико ријечи посветити спомену скромна човјека, чувена српског јунака и народног прегаоца — мога рођенога пријатеља, који заслужује, да му име остане у пријатној успомени добријех и поштенијех људи.

Нека је доста на овоме мјесту речено о покојнику, који сада заузима мјесто у успоменама народа и у повјесници српској; биографија његова потврдиће и ово што ми рекосмо, а и попунити што морадосмо овђе испустити. Рекли смо само истину, јер тијем мислимо, да се најбоље изражава поштовање врлинама човјечијим, које ваља свакоме да су мета животу.

Срби, ожалите челик, Србина, — хришћани, добра хришћанина, — јунаци, одајте почаст јунаку, — отаџбино, буди захвална вјерном сину твоме, — поштене душе, сачувајте трајан спомен поштена човјека!

Нека је вјечно поштовање спомену и мир — мир праху чика-Ристиноме.

М. П. Ј—вић.

ја мчи сигурност, и да ће својим повереницима наложити, нека те послове започну за четрнаест дана, као што је одређено у записнику бр. 3., који сам имао част саопштити Вам у својој ноти од 5. о. м.

У поменутом записнику стављено је изреком, да ће црногорска влада само под отим условом одобрити погодбу, учињену међу повереницима обеју држава, и кнежевска би влада, кад Висока Порта не би хтела то испунити, принуђена била, да по ново истакне своју тражбину на Турској уступљена села Матагош и Владњу и да решење пограничног питања, по што се показало, да нема изгледа, да ће непосредно с Турском доћи до споразума, преда силама потписницама берлинског уговора.

Друга нота датована је од 9. фебруара и гласи:

Јуче у вече протекао је записником бр. 3. од 29. декембра по старом кал. на четрнаест дана одмерени рок, у ком је турско-црногорско повереништво требало да почне обележавати границу на обема граничним пругама међу Јадранским морем и Скадарским блатом с једне стране и с друге стране на подгоричкој равници.

По што Висока Порта није до сада ништ учинила, да у горе поменутом записнику садржане обвезе испуни, част ми је, Господине . . . . ., дати Вам по налогу мог узвишеног господара на знање, да се влада Њег. Височанства, позивајући се на моју окружницу од 31. јануара, у след двомисленог поступања Високе Порте налази на жалост принуђена, да своја права на села Матагош и Владњу, уступљена Турској записником бр. 3., са свим себи поврати.

Кнежевска влада сматра се толико власнијом, да се разреши од углављених обвеза, што нам је Висока Порта, опуномоћивши своје поверенике, да се потпишу на записник од 29. декембра, преко свог пословође истом управила предлоге, који граничну пругу на подгоричкој равници веома мењају. Та измена не би ни за што мање излазила, него да Црну Гору лиши великог дела подгоричке равнице. Овај последњи поступак отоманске владе показује доста очевидно, како је немогуће, с Турском и када доћи до непосредна споразума. С тога Вас, Господине . . . . ., молим, да изволите своју владу, давши јој на пред поменуто на знање, у једно позвати, да нас благонаклоно потпомогне у питању нашег разграничења, које од сад полажемо у руке великим силама потписницама берлинског уговора.

ДОПИСИ

—В— **Из Сомборске околине.** (Процес Анђелића против учитеља Увалића.) 4. фебруара прочитана је код кулског кр. суда пресуда највишег т. ј. трећестепеног суда донесена на тужбу наименованог патријарха Анђелића против кулског народног учитеља Срдана Увалића кога је исти због клевете и увреде части тужио.

Како се до данас није нашло вештије перо да ову ствар на јавност изнесе, то ћу ја, у колико ми је ствар позната, да је саопштим.

Г. Срдан Увалић био је прошле 1882. г. 25. јануара у Товаришеву код својих пријатеља о црквеној слави; код тамошњег администратора Стевана Протића десно се у друштву са „познатим“ поп Петром Сент-Иванским, који одма по клерикалном обичају пооче грдити и свакојаким називати народњаке. Тиме је исти изазвао г. Срдана Увалића на препирку, који је по својој нарави ватрен бранилац народне автономије, као и своје народности. Може бити, да је с тога том приликом мало опорије говорио против поступка јерархије, а на име против поступка наименованог патријарха; но подли и ниски духови оклеветаше г. Срдана Увалића тако, да га је овај због клевете и увреде части кулском кр. суду тужио.

Првостепени суд осуди оптуженога због увреде части — која би се у томе састојала, што су сведоци посведочили, да је оптужени приликом препирања рекао, да наименовани патријарх мора имати образ као опанак, када се је против воље народне наименовања примио — на 200 ф. новчане глобе; тужба због клевете није била уважена. Краљевска табла ову пресуду потврди, али највиши суд смањи ову новчану глобу са 200 ф. на 50 ф. те је оптужени исти дан по публиковању највише пресуде морао 50 ф. платити.

Тужитеља је заступао кулски одветник Карољ Корбаји, а оптуженог је бранио одветник и српски песник г. Мита Поповић; сведоци су били: поп Стеван Протић администратор Товаришки, Данило Перишић и Тодор Георгијевић пароси Обровачки.

Ако ми славно уредништво у своме цењеном листу места даде, постараћу се, да цео ток ове парбе у верном преводу на јавност измесем, (С драге воље ћемо примити, и молимо вас, да нам што пре пошаљете. — У.) јер врло карактерише осветни дух наименованога, а још боље поводљивост за својим улизицама, који се тиме хоће код њега у милост да увуку, што друге народне и поштене људе оклеветавају и оцрњују.

Дневне новости.

(**Дворска вест.**) Како из Граца јављају, Њ. Величанство ићи ће по свој прилици почетком (рим.) јула у Штирску на земаљску светковину, која ће се онде приредити у спомен 600-годишњег владања дома хабзбургова.

(**Новосадски вирилци за 1883. годину.**) Према порезу састављен је овако именик новосадских вирилаца за 1883. годину: 1. Ђорђе Кондороши 2740 фор. 24 нов.* 2. Рудолфо Хефве 2090 ф. 86 н. 3. Фрања Горјуп 2058 ф. 41½ н. 4. Гавра Мијатовић мл. 1950 ф. 7½ н. 5. Теодор Хирш 1718 ф. 38 н. 6. Лазар Дунђерски 1506 ф. 4 н. 7. Валтазар Фајт 1388 ф. 87 н. 8. Александар Адамовић 1309 ф. 47 н. 9. Стеван Николић 1207 ф. 86 н.* 10. Стеван Келер 1178 ф. 39 н.* 11. Стеван Поповић Пеција 1108 ф. 52 н. 12. Јован Радовановић 1084 ф. 6 н. 13. Фридрих Алтвирт 1061 ф. 9. н. 14. Мита Стефановић 1014 ф. 82 н. 15. Василијан Петровић 984 ф. 50 н.* 16. Ћира М. Поповић 954 ф. 16 н. 17. Ђорђе Новић 876 ф. 12 н. 18. Ђорђе Камбер 865 ф. 30 н.* 19. Др. Михајило Полит 864 ф. 54 н.* 20. Бернардо Фишер 834 ф. ф. 95½ н. 21. Јаков Трајер 776 ф.* 22. Емил Сарајлић 757 ф. 53 н. 23. Мориц Просниц 751 ф. 73 н. 24. Имра Бенде. 745 ф. 50 н.* 25. Јован Димић 739 ф. 2 н. 26. Никола Димовић 736 ф. 13 н. 27. Павле Хергер 723 ф. 20 н. 28. Ђорђе Вукичевић 710 ф. 88 н* 29. Карло Винкле 700 ф. 91 н. 30. Стеван Јефтић 689 ф. 89 н. 31. Карло Грозингер 689 ф. 5 н.* 32. Љуба Стефановић 684 ф. 66 н. 33. Павле Бала 664 ф. 24 н.* 34. Ђорђе Недељковић 651 ф. 57 н. 35. Аврам Рабштерн 647 ф. 36 н. 36. Јован Шнајдер 645 ф. 42 н. 37. Фердинандо Шрајбер 641 ф. 48 н. 38. Др. Стеван Павловић 602 ф. 79 н.* 39. Др. Ђорђе Шосбергер 586 ф. 98 н.* 40. Јован Ернст 586 ф. 81½ н. 41. Јосип Клајнчек 548 ф. 33 н. Заменици: 42. Лазар Савић Шпилер 533 ф. 71 н. (На место избраног дра Илије Вучетића, који је захвалио.) 43. Јован Крум мл. 513 ф. 27 н. 44. Гавра Барако 488 ф. 6 н. 45. Мита Васин Жакић 488 ф. 46 н. 46. Пера Ракић 486 ф. 88 н. 47. Јован Летић 471 ф. 71. н.*

*) Где стоји звездица (*), значи, да је дотичном, према закону, порез двоструко урачунат.

(„**Друштво измирења**“ међу Срби и Хрвати.) У ствари тог друштва био је др. Маканец, као што „Н. Нов.“ јављају, 16. о. м. на аудијенцији код бана Пејачевића, те замолио његову благонаклоност „друштву измирења“ и споразума међу Срби и Хрвати. „Преузвишени господин бан — веле „Н. Нов.“ — изјави дру Маканцу врло љубазно, да се његовом молбом сматра почашћеним, те обрече наумљеноме друштву већ у на пред своју благонаклоност, честитајући заснователима хвале вредну накану.“ Одбор четворице, изабран, да изради друштвена правила, конституисао се 16. фебр., изабравши дра Маканца за председника, а дра Медаковића за известиоца. У истој седници упустио се одбор у ђенералну расправу о начеоним питањима, и постигнут је у том погледу потпун споразум.

(**Земаљско-културним већницима у Тројединој Краљевини**) именовани су: за поджупанију крапинско-топличку: гр. Жига Палфи, властелин у Чрету, Фрања Мађарек, жупник у Прегради, и Ватрослав Бадл, власник купатила у Крапинским Топлицама; за поджупанију загребачку: Јулије Јелачић-Бужимски, ц. кр. коморник.

(**Именовања у Тројединој Краљевини.**) Именовани су: одветнички вежбеник Алберто Мартинковић, и правни вежбеник, код загребачког судбеног стола, Јосип Лукш, прислушницима у опсегу банског стола.

(**За извршивање мерништва у Тројединој Краљевини**) овлашћени су техници: Ђура Ђурић, као земљемер, са седиштем у Глини; Дане Ковачевић, као земљемер, са седиштем у Клоштру-Иванићу; Милан Туцаковић, као земљемер, са седиштем у Новој Градишци; Јанко Деметровић, као мерник, са седиштем у Копривници; Људевић Парапетић, као земљемер, са седиштем у Гратцу; Стипан Кладарић, као земљемер, са седиштем у Рајевом Селу; Иван Шундек, као земљемер, са седиштем у Загребу.

(† **Др. Иван Август Казначић**) умрло је у Дубровнику дне 19. рим. фебруара т. г. после дуге болести у 66. години живота свога. „Позор“ пише о њему:

С Казначићем губи Дубровник једног од одличних репрезентаната новога дубровачкога нараштаја, који се бавио хрватском књигом, њу гајио, и по њој леп глас стекао још од Гајева доба. Пуно је радио на белетристичном, а и нешто на просветном пољу свога славнога града, те мало ко је тако познавао као он књижевност и историју. Суделовао је у најзнаменитијим политичким и књижевним листовима Далмације и Хрватске, написао животописе дубровачких књижевника, израдио лепу песмарицу и мноштво литерарних и повесних саставака. Био је у пријатељском сношају са најзнаменитији књижевници хрватски и српски, те је спадао у оне Дубровчане, који љубећи једнаком љубави Хрвате и Србе раде озбиљно и искрено о братској слози. Кроз и кроз Дубровчанин, био је наследио од покојног оца старине Автуна онај атички хумор, који беше властитост старих Дубровчана. Својом љубазном пријазности, шаљивом досетљивости, разноврсном изображености др. Иван Казначић био је муж, с којим, кад се човек само један пут састао, није га нигда заборавио. Уз то беше ваљан и човекољубив лечник, те је равнао похвално од више година дубровачком болницом. Са Иваном Казначићем као да је пала у дубину морску једна од старина новостарога Дубровника. Вечни покој племенитој његовој души!

(**Краљевски двор у Београду.**) Београдски листови јављају, да су Михајило Валтровић, професор археолођије у великој школи, Александар Бугарски, мерник-грађевинар, и Андрија Доминико, сликар, отпутовали у Беч, да набаве нужне украсе за нови краљевски дворац у Београду.

Политичке вести.

— Заступства политичких општина Шошица и Каља у жумберачком котару поднела су Њег. Велич. молбу, молећи, да Жумберак буде заступљен на сабору у Загребу.

— У понедељак почела је на уг. земаљском сабору главна расправа о законском предлогу о средњим школама. Владина странка усвојила је у главноме тај предлог у својој конференцији у суботу.

— По што је заступник шиклушког среза на уг. земаљском сабору, Карло Холоши, 17. о. м. умрио, то је сабор овластио у понедељак председништво своје, да у том срезу распише нов избор.

— У Сегедину и околини му вргла се агитација за то, да се образује нова жупанија са седиштем у Сегедину. Ст. Кањижа већ је послала министру унутрашњих петицију у том погледу.

— У понедељак предстала је министру-председнику Тиси депутација чанадске жупаније, њих 140 чланова, молећи га, да се у след оснивања нове сегеданске жупаније не крњи чанадска. Министар је одговорио, да ће гледати, да се та ствар што пре реши.

— У заступничком дому аустријског царевинског већа при посебној расправи прорачуна питао је у понедељак Шенерер, за што је пожунском „Вестнг. Гренцботу“ одузет „пост-деби“ за Цислитаву. У истој седници изнео је Кулчовски на среду многе тегобе Русина.

— „П. Лоју“ јављају из Котора, да су бокељски устаници добили у Црној Гори право, да се могу слободно кретати и носити оружје, добили су њива за усеве и добијаће храну до жетве, али нису примљени у црногорско подаништво.

— Како „П. Л.“ из Котора брзоављају, било је 16. о. м. крвава сукоба међу Црногорци и Арнаути због тога, што су Црногорци на ново посели Матагош и Владњу.

— Ове недеље надају се у Београду, као што се отуд јавља, министру унутрашњих Гарашанину, који се у Мерану налази. Како се он врати и предузме своје послове, одмах ће влада донети коначне закључке о изборној радњи за идућу скупштину.

— „Н. Сл. Преси“ јављају из Сретца, да је пре неки дан проглашен закон, којим се у Бугарској уводе поротни судови.

— По „тајмсовој“ вести од понедељника види се, да — противно досадашњим извештајима — дунавска конференција још није свршила свој посао. По истом листу држаће конференција данас (у среду) седницу и у њој ће инглески повереници учинити предлог, који ће — као што поменути лист вели — задовољити Русију, а у једно дати прилике, да конференција сврши свој посао.

— У румунској комори поднео је 19. ов. м. Локушћан предлог, подписан од 42 заступника, по ком се влада због прилика, у којима се сада земља налази, опуномоћава, да изда за 15 милијуна пет-постотне ренте. Од отога би се употребило 10 милијуна на утврђења у земљи, а 5 милијуна, да се допуни оружање војске. Комора је закључила, да је предлог хитан.

Народна просвета.

(**Школа.— Књижевност.— Уметност.— Позориште.**)

(**Професор Петар Будмани**) већ је, као што „Словинац“ с поуздане стране дознаје, именован у одбор за редакцију академијског речника у Загребу. Министарству просвете у Бечу већ је послата молба, којом се моли, да се Будману даде допуст са дубровачке ђимназије.

(**Из загребачког свеучилишта.**) Професорски збор философског факултета у загребачком свеучилишту изабрао је г. Ивана Шврљугу за професора француског језика у свеучилишту, те 10. (22.) фебр. поднео влади избор на потврду. Предавања из француског језика треба да почну већ по четком летњег семестра ове године.

(**Српско новинарско друштво у Београду**) имало је, као што смо већ јавили, 7. фебр. састанак, где су, као што „Н. Б. Дн“. јавља, решена нека питања, која су више поверљиве природе и не могу се предавати јавности. На предлог једног члана — јавља поменути лист даље — поведе се питање о штампању приватних огласа, у којима се нападају приватне личности за оне ствари, које се могу расправљати код постојећих надлежних власти. Како се таким огласима злоупотребљује у неку руку и слободна штампа, то је решено, да се од сад огласи таке врсте не примају и у опште да уредници припазе при примању на огласе.

(„**Јавор**“, бр. 8.) Садржај овога броја: Ноћ, песма Мите Поповића; Српкиња у народу и са светом од А. Хаџића; Змај-песнику, од Г. Бакаловића; У лудници, роман од Евалда Августа Кенига; Облаци су! од Владимира; Младост-лудост, приповетка из малоруског ђачког живота од Х. Сјенкијевића; Бранко Радичевић, српски песник. написао Јован Живановић. Листак. Од свашта по мало о језику, од Моја Медића; Разно (Неби било рђаво. Из пређашњих времена, Калуђерски послови); Мале приче, Нове књиге, Књижевни огласи, Коњич. скок, Одговори. — Власник Змај Јован Јовановић, уредник др. Илија Огњановић. Цена на четврт године 1 фор. 25 нов. (ван Аустро-Угарске 1 фор. 50 н.)

(„**Невен**“, **Чика-Јовин лист**,) доноси у своме трећем броју за 1883. ове чланке: 1. Има ли што страшније на свету (песма са сликом). Деда приповеда, од Ђорђа Рајковића. 3. Колико је врста рибе познато. 4. Мало страшило (са три слике) од Д. 5. Шумски живот од Бранивоја. 6. Остатци града цара Лазара у Крушевцу (песма са сликом). 7. Доситије Обрадовић (са сликом). 8. Жарило, превела Меланка М. 9. Моја мајка (песма) од Косаре Цветковићеве. 10. Захваљујемо у име деце. 11. Даштања. 12. Чика-Јовина пошта. 13. Опомена.

Рукописи и све што се тиче уредништва шаље се на адресу: Dr. Jov. Jovanović Wien, IX. Porcellangasse № 56. — „Невен“, чика-Јовин лист, излази двапут месечно на читавом табаку. Цена је за Аустро-Угарску на читаву годину 4 фор., на пола године 2 фор. За Србију, Црну Гору и остале крајеве 10 дин. или 5 фор. у банкама на читаву годину, односно 5 динара или 2 фор. 50 новч. на пола године, и шаље се на адресу: Штампарије А. Пајевића у Н. Саду.

(„**Србадија**“,) часопис за забаву и поуку. Уређује Стеван Ћурчић. Београд, 1882. Година друга.

Изишла је 8. и 9. свеска тог часописа с овим садржајем: Пера Сегединац. Трагедија од Лазе Костића. — Лепа Јелена. Историјска приповетка од Жегљиговца. — Деспотова Мара. Трагедија од Петра Петровића. — Народни борац. Приповетка. С руског превео Милован Ђ. Глишић. — Золтан Карпатија. Роман Мавра Јокајије. С мађарског превео Ђорђе Поповић. — Косара. Песма Владимира М. Јовановића. — Криминалитет у Београду. Од Тасе Ј. Миленковића. — Паметар. — Листак.

Тим бројем престао је г. Ст. Ћурчић уређивати „Србадију“ и уредништво предао у руке г. Ђорђу Поповићу, некадашњем уреднику „Данице“, а власништво „Србадије“ прешло је у руке г. Светозару Николићу, управнику „Парне штампарије задруге штампарских радника.“

(**Нова књига.**) Изашли је нова књига, којој је ово потпун библиографски наслов:

Рад прве главне скупштине народне радикалне странке, држане 26., 27. и 28. јула 1882. год. у Крагујевцу. Издање народне радикалне странке. Београд. Штампарија задруге штампарских радника. 1882. На 8-ини 225 стр. Цена 1 динар.

(**Нов лист.**) Јавили смо, да ће у Београду излазити нов лист „Таково“, коме се међу тим није знао правац. Као пак што „Београ. Дн.“ јавља, „Таково“ ће бити илустрован лист за забаву, а уређиваће га г. Драгутин Ј. Дамњановић, који ће једно и слике за свој лист сам израђивити.

(**Попрсје кнеза Михајила.**) Ми смо у своје време јавили били, да млади српски уметник-вајар Петар Убавкић ради попрсје кнеза Михајила и да га намерава поклонити српском народном позоришту у Београду. Као што београдски листови јављају, попрсје је готово и већ је смештено у прочељу позоришног трема (фоајеа) у партеру. Уметнина је од гипса, представља кнеза у свечаном оделу, а стављена је на врло лепо мраморно постоље, што је израђено по нацрту убавкићевом.

(**Слике из српског рата за ослобођење 1877. и 1878. године.**) Као што „Београ. Дн.“ јавља, српски главни ђенералштаб издаје литографисане слике са бојног поља по званичним и сигурним регацијама из рата 1877. и 1878. године. Поменути лист вели, да су слике дивно и живо израђене. До сада је изашло већ пет таких слика, које представљају ове борбе: борбу око Два Брата, борбу под Пљачковицом, борбу око велике и мале Копашнице, борбу око св. Николе, потиснути Турци напуштају Грделички теснац. Тих слика биће дванаест, а стаће свега 12 динара.

Народна привреда.

(**Земљорадња. — Индустрија и занатлијство. — Трговина. — Финанси ја. — Саобраћајна средства.**)

(**Железнички муњевити влак међу Бечем и Паризом, односно међу Паризом и Цариградом.**) У мају месецу отвориће се, као што „П. Л.“ јавља, непосредна железничка свеза међу Бечем и Паризом. Возиће тако звани експресвлак (брзи влак), па по што ће исти превалити ту даљину за 27 сахата, то га називају муњевитим влаком. Кад буде готова свеза с источним железницама, отвориће се с истим таким влаковима непосредна свеза међу Паризом и Цариградом преко Беча и Будапеште. Од Париза до Цариграда возиће муњевити влак око 80 сахата. Ти влакови биће снабдевени свим могућим комфортом (удобношћу). У њему ће бити гостионичка кола и више вагона за спавање, по којима ће се, и док влак иде, моћи из једног у други ићи. Кола за спавање имаће по два купеја и по четир дворанице, које ће се моћи претворити у спаваће одаје. Гостионичка кола имаће две трпезарије, и тако ће бити удешена, да ће се помоћу великих огледала моћи слободно гледати на све стране. Ту ће за иста бити пријатно путовати.

(**Бугарско паробродско друштво.**) О овом новооснованом паробродском друштву поднела је бугарска влада овај извештај скупштини: „Ово

друштво нема ту циљ, да конкурише „дунавском паробродском друштву“, него је велико трговачко друштво, које има циљ, да Русију снабдева са бугарским производима, а Бугарску са руским фабрикатима. Ради бољег промета установљава исто друштво нарочиту пловну линију између Одесе и Свиштова. Оно је баш сад закључило са бугарским министарством војним уговор за набавку 30,000 метара чохе за бугарску војску. Поменуто друштво подизаће временом у Русији и Бугарској своје фабрике за шећер, спирит и т. д., па ће те производе извозити и у суседне земље Бугарске кнежевине.“

ИЗВЕШТАЈ КОМИСИЈОНСКЕ РАДЊЕ
Стевана Костовића у Будим-Пешти
од 19. фебруара (3. марта.)

Жито из Потисја	— — — —	80 82	ф. 10.80	ф. 10 60
„ „ „	— — — —	77 „ 79	„ 10.—	„ 10.40
„ банатско	— — — —	76 „ 81	„ 9.80	„ 10.30
„ „	— — — —	— „ —	„ —.—	„ —.—
„ „	— — — —	— „ —	„ —.—	„ —.—
„ бачко	— — — —	79 „ 80	„ 10.—	„ 10.40
„ „	— — — —	76 „ 78	„ 9.40	„ 10.10
„ влашко	— — — —	76 „ 78	„ 8.50	„ 9.25
„ „ по квалитету	— —	74 „ 75	„ 8.40	„ 8.60
„ српско	— — — —	— „ —	„ —.—	„ —.—
„ „	— — — —	— „ —	„ —.—	„ —.—
Узанц-жито за март-април 1883.	— —	ф. 9·45	„ 9·50	
„ за септ.-октобар	— — —	„ 10.16	„ 10.20	
Раж мађарска	— — — —	— —	„ 7.—	„ 7.40
„ влашка	— — — —	— —	„ 6.60	„ 7.—
Јечам за храну	— — — —	— —	„ 6.40	„ 6 80
„ за пиваре	— — — —	— —	„ 7.—	„ 8·20
„ влашки	— — — —	— —	„ 5.80	„ 7.—
Зоб трг. роба	— — — —	— —	„ 6.30	„ 6.60
„ фина роба	— — — —	— —	„ 6.60	„ 7.50
Узанц-зоб за март-април 1883.	— —	— —	„ 6.37	„ 6.40
„ за септ.-октобар	— — —	— —	„ —.—	„ —.—
Проја мађарска	— — — —	— —	„ —.—	„ —.—
„ влашка	— — — —	— —	„ 6.50	„ 6.65
„ влашка за пролеће	— — — —	— —	„ 6.30	„ 6·40
Кукуруз, готова роба, банатски	— —	— —	„ 6.25	„ 6.30
„ „ „ влашки	— —	— —	„ 6 30	„ 6.35
„ за јули-август банатски	— —	— —	„ —.—	„ —.—
„ за септ.-август банатски	— —	— —	„ —.—	„ —.—
Кукуруз за септ.-октобар банатски	— —	— —	„ —.—	„ —.—
„ за мај јуни 1883.	— —	— —	„ 6.33	„ 6.34
„ за јан. фебр. март, банатски нови			„ —.—	„ —.—
„ за јан. фебр. март, влашки нов			„ —.—	„ —.—
Репица готова роба Kohl	— — — —	— —	„ —.—	„ —.—
„ банатска	— — — —	— —	„ 13.75	„ 14.75
„ за август-септембар Kohl	— —	— —	„ 13.7/8	„ 14.—
„ за јули-август банатска	— —	— —	„ —.—	„ —.—
Горушица по квалитету	— — — —	— —	„ 6.50	„ 7.60
Мувар „ „	— — — —	— —	„ 13.—	„ 13.25
Ланено семе по квалитету	— — — —	— —	„ 11.—	„ 12.50
Кудељно семе „	— — — —	— —	„ 9.50	„ 10.50
Бикељ по квалитету	— — — —	— —	„ 7.50	„ 8.50
Пасуљ бели нови	— — — —	— —	„ 9.—	„ 9.75
„ „ стари	— — — —	— —	„ 7.—	„ 8.—
„ жути нови	— — — —	— —	„ 9.—	„ 10.—
Погачице од репице	— — — —	— —	„ 6.—	„ 6.50
Погачице од горушице по квалитету	— —	— —	„ 5.—	„ 5.25
Паприка трг. роба	— — — —	— —	„ 17.—	„ 18.—
„ фина роба	— — — —	— —	„ 45.—	„ 48.—
„	— — — —	— —	„ —.—	„ —.—
Мед оцеђен	— — — —	— —	„ 37.—	„ 39.—
„ воштан	— — — —	— —	„ 36.—	„ 37.—
„ за октобар-новембар оцеђен	— —	— —	„ —.—	„ —.—
Восак рожнавски	— — — —	— —	„ 126.—	„ 128.—
„ славонски	— — — —	— —	„ 127.—	„ 130.—
Шљиве српске гот. роба нова у бурадма			„ 14.25	„ 14.50
„ „ „ „ у џакови	— —	— —	„ 14.—	„ 14.25
„ „ узанц роба за нов. у бурадма			„ —.—	„ —.—
„ „ „ „ у џакови	— —	— —	„ 11.75	„ 12.—
„ босанске гот. роба нова у бурадма			„ 14.50	„ 15.50
„ „ „ „ у џакови	—	— —	„ 14.50	„ 15.50
„ „ узанц роба за нов. у бур.			„ —.—	„ —.
„ „ „ „ у џакови	—	— —	„ —.—	„ —.—
Пекмез, готова роба, славонски	— —	— —	„ 20.—	„ 21.50
„ за септембар-октобар славонски			„ —.—	„ —.—
„ „ „ „ банатски			„ 17.—	„ 20.—
Свињска маст варошка	— — — —	— —	„ 77.—	„ 78.—
„ „ сеоска роба	— — — —	— —	„ —.—	„ —.—
Сланина сољена варошка	— — — —	— —	„ 67.—	„ 68.—
„ „ сеоска роба	— — — —	— —	„ 64.—	„ 65.—
Шпиварке прима мађарске	— — — —	— —	„ 16.—	„ 17.—
„ прима 1881 славонске	— — — —	— —	„ 16.—	„ 16.50
„ секунда „ „	— — — —	— —	„ 10.—	„ 13.—
„ прима српске 1881.	— — — —	— —	„ 13.50	„ 16.—
„ прима босанске 1881.	— — — —	— —	„ 14.25	„ 15.50
Овчије коже српске по 56 кила	— —	— —	„ 37.—	„ 40.—
„ „ босан. и хрв. по 56 кила			„ 42.—	„ 48.—
„ „ македонске по 56 кила			„ 42.—	„ 43.—
Јагњеће за табаке 102 ком.			„ —.—	„ —.—
„ нове за кућвије по 102 комада			„ —.—	„ 120.—
Козије хрватске за 50 кила	— — —	— —	„ 67.—	„ 70.—
„ мађарске и ердељске за 50 кила			„ 69.—	„ 70.—
„ српске	— — — — — — —	— —	66.—	„ 70.—

све без ногу и рогова са 2% шконто.

Храна. Ове недеље отпочео је рад са храном са сасма лабавним правцем, али се пак око свршетка недеље поправило расположење рада услед слабе понуде, те беху влини принуђени ставити са 10 новч. више цене. И термини се поправише нешто мало, а само пшеница за пролеће оста слаба у цени, јер беше јучер отказан први товар. Довози кукуруза непромењено су слаби и плаћају се приспеле поште за потрошак са добрим ценама; исто се тако одржавају и цене кукуруза за мај-јуни. Готова банатска роба продана је данас по ф. 6. 30. Врло су разна посматрања рада са кукурузом. У Влашкој имаде шпекуланата, који рачунају на високе цене, шта више, мисле и на цену од ф. 7.— ал по моме мњењу неће то наступити. Ако се једном буде Америка показала попустљивом, то ће Енглеска и Марсељ такође опажати резерву и цене ће на доњем Дунаву уступити напред, а кроз то ће пак код нас бити довози живљи.

Продукти. Правац рада са шљивама олабавио је услед слаба тражења робе. И за октобар-новембар су српске шљиве стављене по ф. 12.—, али постижу само ф. 11.75. Ове недеље закључено је око 2000 бечких центи. Сви остали продукти јесу непромењени.

Колика је вода у Дунаву под Новим Садом.

Недеља	20. фебруара	3 мет.	20	центимет.
Понедељак	21. „	3 „	25	„
Уторак	22. „	3 „	24	„

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

СРПСКА КЊИЖАРА БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА У Н. САДУ
код светог Саве.

Велика српска народна песмарица са 560 одабраних песама ратних, јуначких, девојачких, веселих, даворија и позоришних које се најрадије певају — — 60 н.
а тврдо увезана — — — — 75 „

Нема весеља у кући, а да се кадшто у њојзи не захори песма српска. У којој се кући хори песма, у тој су добри људи — ту уђи слободно, радо ће те примити и својски дочекати. Некад су млађи памтили и бележили песме, склапали песмарице, које су се преписивале и ишле од руке до руке, данас су те песмарице прибране у збирке, као што је ево и ова наша у јефтином згодном уређеном издању, да то сваки о мало трошка набавити може себи и другима на усладу. Српска песма ниче било као самораст из самога народа те казује оно, што срцу годи, да излије у песму, повед му на оно, што се збива око њега. То врело не усиче никада, док је младих срдаца и јасних грла у српскоме селу, на веселом прелу и посетку, на игралишту и другоме састанку — а осим тога певају и песници наши непрестано нове и нове песме, које омиле свом народу, па се певају по свима крајевима, где год има Срба; и ко је рад да запоје песму о српскоме јунаштву, што загрева српско срце, коме годи и по нека лепша словенска песма, који је рад да дома, у кругу веселих пријатеља попевне песму, што му је у нашем народном позоришту прионула за срце, тај ће једино испунити жељу своју, ако набави ову нашу највећу збирку.

Народна песмарица са 400 све по избор песама — — — — — — 40 н.
а тврдо увезана — — — — 50 „

Velika srpska i hrvatska pesmarica namenjena narodu našem — koji latinicom čita u kojoj ima 400 pesama u formatu džepnom — a u debljini 12 tabaka ili 192 strane. Cena je — — — — 40 n.
a tvrdo ukoričena — — — — 50 „

Мала песмарица — најлепше песме ратне и јуначке што се данас најрадије певају — књига има 80 страна — — 10 н.

Нова песмарица бачке подскочице свадбовске и народне — које се најрадије данас певају — — — — — 10 н.

Нови Сад фебруара 1883.

СРПСКИ КЊИЖАРИ
БРАЋА М. ПОПОВИЋИ.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ
на
ЛЕТОПИС „МАТИЦЕ СРПСКЕ.“

Као што ће нашем читалачком свету познато бити, „Летопис“ је поникао из одушевљене тежње за напретком народне просвете, из ватрене жеље, да се књижевност наша подигне и да се шири изображење међу нашим народом.

Да је „Летопис“ том задатку своме одговарао савесно, показује најбоље садржина, која се налази прикупљена у „Летописима“, од којих су до сада 133 књиге изашле на свет.

Али да би „Летопис“ могао постати још више будиоником народне просвете, да би могао народу нашем што чешће лепо казивати све, што му ваља знати: раширен је досадањи програм „Летопису“, те тако и опет доноси забаву и поуку, а излази и чешће — четири пута у години, у свескама у величини од 8—10 табака.

Обилати садржај од тринаест свезака, које су до данас изашле по овом новом програму, показује најбоље, да је „Летопис“ својски прегао, да одговори тешком задатку свом: да постане књигом народном.

Како пак књижевност заузима главно место међу потребама народног живота, и како књижевност без народне потпоре не може се развијати с успехом: то узалудно позивамо наш читалачки свет на претплату на „Летопис“.

Претплатна је цена за све четири свеске „Летописа“ за год. 1883. само 2 фор. а. вр. Дућанска је цена свакој свесци 70 новч. а. вр.

Претплатни новци шаљу се унапред „Благајници Матице Српске“ у Нови Сад, која ће сваком претплатнику уредно тачно шиљати „Летописе“ поштом.

Умољавамо све врле родољубе српске, а нарочито све чланове матичине, да се приме скупљања претплате.

До одзива стоји, хоће ли моћи „Матица“ развити око „Летописа“ живљу радњу, или ће се опет морати вратити на стару меру.

Сви чланови матичини добијају „Летопис“ на поклон, али су дужни подмирити трошак око његовог разашиљања.

С тога се и позивају сви чланови, који желе све четири свеске „Летописа“ за год. 1883. поштом добијати, да пошљу у име поштарине 50 новч. а. вр. „Благајници Матице Српске у Нови Сад“, да би им се могао „Летопис“ тачно достављати.

„Матица“ је чинила и чини и сада све што може, да би се ширила просвета и подигла књижевност наша: сада је на народу нашем, да делом потпомогне „Митицу“ у том племенитом и узвишеном задатку њеном. **Матица Српска.**

ПОЗИВ
на
ВЕЧЕРЊУ ЗАБАВУ С ИГРАНКОМ
која се приређује
у корист „новосадског филијала друштва црвеног крста
У ЗЕМЉАМА СВ. КРУНЕ УГАРСКЕ“
у суботу 26. фебруара (10. марта) 1883. год.
У ДВОРАНИ СРПСКОГ НАРОДНОГ ПОЗОРИШТА.

Распоред:

1. **„Хунгарија.“** Велика жива слика, у којој ће пријатељски суделовати ове госпође и госпођице: Ирма Адамовићка (Румунка), Анђелина Арнолдова (Српкиња), Лаура Добруцка (Мађарица), Марија Добруцка (Талијанка), Јованка Дицгена (Клименташица), Маргита Франклова (Буњевка), Пепи Фетерова (Циганка), Јелена Хофбауерова (Хунгарија), Леона Хокова (Сикуљка), Адела Худелисова (Шокица), Ида Пауковићка (Мађарица), Јовефина Полакова (Хрватица), Емилија Профумина (Саскиња), Вилма Сасијева (Рушњакиња), Јовефина Шрајберка (Швабица), Јовефина Венцлова (Бугарка), Марија Винклова (Словакиња). У живој слици сиделоваће као анђелчићи ове госпођице: Марија Адамовића, Зорица Вучетића, Ирма Духекова, Ирина Хофбауерова, Фелиција Офнерова, Илонка Сасијева, Хедвига Шварцова, Малвина Цубертова.

2. **Српске народне песме.** Пева г. Александар Јорговић, прати га на гласовиру г. Фрања Петрик.

3. **Девојка са села.** Немачки декламује гђа Јовефина Шрајберка.

4. **Арија** из „Травијате“, од Вердија, пева гђа Ана Прашова, прати је на гласовиру г. Фрања Петрик.

5. **Српски декламује** г. Новак Ковачевић.

6. Увод у оперу „Tannhäuser“ од Рихарда Вагнера, свирају на два гласовира гђе Зорка Грчићка и Марта Станојевићка и гђце Леона Хокова и Софија Кодина.

7. ИЗ ПРИЈАТЕЉСТВА. Шаљива игра у једном чину од Томе Тејлора, по инглеском превео на мађарски Григорије Чики.

Улазне цене: 1. и 2. ред клупа 2 фор. — 3. 4. и 5. ред 1 фор. 50 нов. — Остали редови 1 фор. — Седишта са стране: прва 3 места 2 фор. — Остала 1 ф. — Стојање 80 нов. — Баци 40 н.

Улазнице могу се добити код посластичара: Петермајерке и Шула, а о дану представе на каси од 9—12 сахата пре подне и цело после подне и у вече.

Погледом на добротворну цел примају се и добровољни прилози с благодарношћу.

После представе долази игранка, на којој ће свирати војничка музика пешачке пуковније Филиповића.

Почетак тачно у 7 сахата.

Приређивачки одбор.

Ред пловидбе
од 17. фебр. (1. марта) 1883. до даље наредбе.

НОВИ САД-ЗЕМУН-ЂУРЂЕВО: средом, петком недељом после 5 сахата после подне.

НОВИ САД-ТИТЕЛ и даље ТИСОМ: средом и недељом после 5 сахати после подне.

НОВИ САД-БУДИМ-ПЕШТА: понедељником, средом и суботом после ½11 сахата пре подне. **Отправништво.**

Ред вожње железничких влакова.

Полазак из **Н. Сада** у **Суботицу** после подне у 2 с. 30 м., а стиже у **Суботицу** у 7 с. 50 м.

Полазак из **Суботице** у **Пешту** у 10 с. 35 м. у вече.

Полазак из **Суботице** у **Сегедин** у 10 с. 30 м. у вече.

Полазак из **Суботице** у **Сомбор** у 5 с. 30 м. из јутра.

Полазак из **Суботице** у **Н. Сад** у 6 с. из јутра а стиже у **Н. Сад** у 11 с. 14 м.

Из **Пеште** у **Суботицу**, стиже у 4 с. 20 м. из јутра.

Из **Сегедина** у **Суботицу** стиже у 5 с. из јутра.

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ. 3—3

Код „вршачке кредит-банке“ упражњено је место **благајника**.

Плата је годишња 800 фор. Компетенти, трговачки изображени, имају своје сведоџбе с означењем каквим језицима владају, најдуже до 8. (20.) марта управи горњег завода припослати.

Место може се одма наступити.

3000 ЛАНАЦА

лединске паше за говеда и овце по вољи, или засебне парцеле од 100—200 катастар. ланаца издајемо или на комад у своју Гују од 15. априла о. г. примамо, по умереној цени за сезон овогодишњи, а и на три или на 6 година издајемо. Пустара је близу ¼ сата од вароши Вел. Бечкерека. Примамо наручбине у својој кући у Вел. Бечкереку бр. 536.

1—8 **Јован Поповић и Вираг.**

СТЕЧАЈ.

Ради попуњења упражњеног места овоопштинске штипендије у износу од 120 фор. а. вр. за изображавање једне приправнице на учитељској школи у Сомбору, отвара се овим стечај са роком од 3 недеље дана.

Свака ученица, која је вишу девојачку школу са добрим успехом свршила, и односно приправница, која горњу штипендију получити жели, има доказати: 1. Да је Српкиња православне вере; 2. Да је сиромашног стања; 3. Да је потпуно здрава; и најпосле 4. Има молбеници прикључити сведочбу о досадањем у наукама успевању.

Примећује се, да ће приправној способности првенство имати Тамишваркиње.

Штипендија пак издаваће се у тримесечним оброцима из црквено-општинског фонда унапред.

У Тамишвару, 14. (26.) фебруара 1883.

Др. Бранко Стефановић,
2—3 председник црк. општине.

СТЕЧАЈ.

Услед оставке г. Милана Костовића учитеља, отвара се стечај на упражњену учитељску штацију у Шиклушу (Барања) с годишњом платом од 400 фор. и 30 фор. у име дрва, слободан стан с две собе, кујном, дрварницом и малом кућском башчом; од сваког великог укопа 1 фор., од малог 50 нов., од венчанице 50 нов., од парастоса 50 нов. Из варошке благајне 21 фор.

Дужност је учитељу осим предавања прописани предмета у школи: појање у цркви и ван цркве уз свештеника, обучавање школ. деце у појању, пероводство у скупштинским и одборским седницама. Рок је до 15. марта о. г.

Из седнице црквено-школског одбора српске општине шиклушке 12. фебр. 1883. год. држане.

Јован Алексић,
2—3 председник.

Објава.

Властелинска управа у Каменици издаваће под закуп у беочинској општинској кући дана 9. марта 1883. п. р. право крчмарења, а у властелинској писарни у Каменици право крчмарења у општини Лединци и поред Дунава на лединачком хатару лежећи рит све за време од 1. маја 1883. на једну евентуално на 3 године на јавној дражби најбољем нудиоцу дана 10. марта 1883. п. р. Дражбени увети могу се видети у Каменици код властелинске управе.

У Каменици 1. марта 1883.

2—3 **Властелинска управа.**

У Цвибаховој кући на пијаци од среде 23. фебр. (7. марта) 1883. може се видити

ГЂИЦА КАТА ИЗ ШВАЈЦАРСКЕ

најтежа и најјача женска у Европи, која чудновате претставе с тежином од 4 центе претставља.

Отворено је од 10 сахата из јутра до 8 сахата у вече. 2—2

I. место 20 нов., II. место 10 н.

СРПСКА ШТАМПАРИЈА
Дра СВЕТОЗАРА МИЛЕТИЋА
У НОВОМ САДУ

препоручује се п. т. публици како у месту, тако и из околине, са својом тачном, брзом, лепом и јефтином израдом сваковрсни штампарски послова.

Особито упозорује сл. црквене општине на

ЦРКВЕНЕ МАТРИКУЛЕ

које су на прописаној правој кончаној хартији „Dyos-Györi“ штампане и то у формату 46—59 сантим.

Цена је књизи од 25 табака 1 ф. 25 н.

Одговорни уредник Ниша Димитријевић.

Српска штампарија дра Светозара Милетића.